

I malá knihovna může (díky internetu) udělat díru do světa

Božena Klabalová

Využívám prostoru našeho časopisu a trpělivosti knihovnic a knihovníků, kteří jej čtou, abych dala několik tipů, jak lze i v menší knihovně nabízet elektronický komfort. Přestože pro většinu z vás budou má následující sdělení nošením sov do Athén, myslím si, že s příchodem internetu do dalších a dalších knihoven je potřeba průběžně připomínat i známé pravdy. Ráda bych na základě dlouhodobé zkušenosti oddělení informačních a referenčních služeb SVK doporučila některé snadno dostupné elektronické databáze, které vašim uživatelům určitě pomohou rozšířit obzory. Některé z těchto databází jsou díky konsorciálnímu přístupu zcela zdarma, jiné by (snad) mohly být finančně únosné i pro menší knihovnu, než je SVK v Hradci Králové.

Začnu ovšem ne jednotlivou databází, ale branou k mnoha databázím:

Jednotná informační brána CASLIN

Na webové adrese <http://www.jib.cz> se vám zdarma otevře jednotný a snadný přístup k mnoha informačním zdrojům zároveň (katalogy našich i světových knihoven, bibliografické i plnotextové české i zahraniční databáze). Výhodou je, že stačí zeptat se jednou a odpověď přijde ze všech stran naráz. Nemusíte být tzv. registrovaným návštěvníkem, zcela postačí vstoupit coby neregistrovaný uživatel. Pokud byste potřebovali menší proškolení v práci s JIB, zavolejte či zamejlujte autora tohoto příspěvku, školení je možno zorganizovat v počítačové učebně SVK na Eliščině nábřeží. Důkladná školení nabízí Národní knihovna v Praze ve spolupráci s Univerzitou Karlovou – všimněte si oznámení objevujících se na internetu v elektronické konferenci KNIHOVNA. To se ostatně týká i školení v dalších námi uváděných on-line databázích.

Možná jste skeptičtí k užitečnosti zahraničních (anglicky mluvících) databází – k čemu to je dobré v menším městě či na vsi, není dost zájemců ... Ale už Kniha knih praví (1 Te 5,21): Všecko zkoumejte, dobrého se držte. Stojí za to aspoň si (zdarma!) vyzkoušet, jak to funguje, procvičit si základy angličtiny, dokopat místní žáky a studenty od brouzdání k serióznímu studiu. K tomu všemu se znamenitě hodí následující zahraniční plnotextové databáze:

EBSCOhost

V letech 2000-2003 probíhá v ČR projekt EIFL Direct (Electronic Information for Libraries, elektronické informace pro knihovny), v jehož rámci má každá knihovna po zaregistrování bezplatný přístup (na neomezeném množství svých počítačů) do tisíců titulů zahraničních odborných časopisů i novin; v mnoha případech je k dispozici plný text. Výhodou je možnost okamžitě zdarma získat kvalitní překlad vybraného článku z angličtiny do jiného světového jazyka (němčina, francouzština aj.). Texty, obsahující i obrázky a grafy, lze tisknout, ukládat do souboru, zasílat e-mailem. EBSCOhost je soubor většího počtu databází s převážnou orientací na společenské vědy, ale nechybí ani lékařská a zdravotnická problematika. Více informací o projektu a o tom, kde a jak se zaregistrovat, získáte na adrese:

<http://www.nkp.cz/eifl/>

ProQuest/PCI

Národní licence ProQuest5000 nabízí knihovnám zdarma přístup do článků z více než 7 000 časopisů nejrůznějších oborů za několik posledních let, PCI Web pak poskytuje přehled o obsahu více než 3 700 časopisů ze společenských a humanitních oborů za více než 225 let. Dorozumívacím jazykem je opět angličtina. Zajímavostí je doplňková služba IntelliDocs, jež nabízí „odskoky“ z plných textů do dalších elektronických zdrojů informací (encyklopedie apod.). Bližší informace a registrační formulář najdete na adrese <http://www.proquest.cz/>

[KnowEurope](#)

[Přístup](#) získaly automaticky ty instituce, jež se účastní konsorcia ProQuest/PCI, ale tato účast není podmínkou. Na internetové adrese <http://www.knoweurope.cz/> se v češtině dozvíte všechno podstatné (i když se samotnou bází je opět nutno komunikovat anglicky). KnowEurope je zdrojem informací o Evropské unii – fakta o EU a jejích představitelích, plné texty dokumentů EU, fakta o zemích a národech Evropy.

V dalším textu se zmíním o zdrojích sice „hezkých českých“, ale s malou pihou na kráse – je potřeba za ně platit, i když to nejsou nijak strhující sumy (tedy pro naši knihovnu, knihovníci z menších knihoven po přečtení možná mému nadšení nebudou tak fandit). Začnu u něčeho tak základního a užitečného, jako je:

Česká národní bibliografie (ČNB) na CD-ROM

Celoroční předplatné této databáze stojí přes 4 000,- Kč, ale cena vskutku v porovnání s obsahem není gigantická. Navíc jako odběratel máte přístup i k on-line verzi na internetu. ČNB zahrnuje nyní bibliografické záznamy české knižní produkce z let 1901 do současnosti nebo záznamy českých článků od roku 1991 do současnosti (kromě toho disertace, speciální dokumenty, zahraniční bohemika, periodika, authority). V praxi menší knihovny lze ČNB využít např. v rámci meziknihovnických služeb – dozví se, „co kdo kde“ napsal, a s přesnou a úplnou citací mohu směle a bez pocitu, že „otravuji“, žádat o MVS nebo kopii článku některou větší, lépe zásobenou knihovnu. Více o ČNB na adrese:

<http://www.aip.cz/beroun/produkty/bibliograficke/cnb.htm>

A své dnešní opěvování výhod elektronických databází, najmě těch přístupných on-line, bych ráda zakončila informací o novince – dalším konsorciu českých knihoven. Projekt chystá Národní knihovna v Praze a má políčeno na dvě plnotextové báze (vybrat si lze i jen jednu):

TamTam

Tuto plnotextovou databanku firmy Anopress je už nyní možno konsorciálně za finanční úhradu využívat, nový projekt má být návazný. TamTam obsahuje plné texty vybraných novin (včetně regionálních) a zábavných i odborných českých časopisů, plné texty vybraných rozhlasových a televizních relací a další faktografické informace. Za službu v rozsahu Standard (jen roční retrospektiva a některá další omezení oproti službě Profesional) bude třeba počítat s měsíční platbou 1 000,- Kč. Adresa: <http://www.anopress.cz/>

[Databanka ČTK](#)

Zahrnuje plnotextové české databáze Biografie, Země světa a ČR (pamětníci možná zavzpomínají na doby, kdy Četka tyto faktografie rozesílala zdarma a my jsme si je řadili do čtenáři hojně využívaných kartoték). Dnes bude třeba zaplatit měsíčně (podle počtu přihlášených knihoven) 800,- až 3 000,- Kč, ale radujeme se už z pouhého faktu obnovené možnosti vstupu do databází ČTK. Nově tvořené konsorcium bude mít výhodu šestiměsíčního bezplatného přístupu, na něž ovšem musí navazovat minimálně šestiměsíční přístup placený. Podrobnosti včetně přihlášky do konsorcia naleznete na adrese:

http://www.nkp.cz/o_knihovnach/konsorcia/VISK/VISK8Vyzv.htm

Doufám, že uvedené informační zdroje (minimálně ty bezplatné) vás zaujmou a budete se jich snažit využít ve prospěch svůj i svých čtenářů. V případě, že byste měli zájem o předvedení databází a základní zaškolení v práci s nimi, ozvěte se:

Kontakt: bozena.klabalova@svkhk.cz ; (telefon 049/551 45 25)

© 2000-2004 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové · pujcovna@svkhk.cz · knihovna@svkhk.cz
· <http://www.svkhk.cz>